

követeléseire a kamatláb magasságát korlátozó rendelkezések nem terjednek ki, ami az eddigi szabályozásnak megfelel azzal azonban, hogy a rendelet a váltókövetelésekre nézve kivételt nem állapít meg, noha az 1877: VIII. t.-c. 9. §-a e követelésekre a kamatkorlátozó rendelkezéseket nem alkalmazandóknak mondta ki és 1931. október 17-éig a váltókövetelések ügyleti kamatkorlátozás alá nem estek.

A fent ismertetett szabályok körében felmerülő jogviták alapjául szolgáló tényállás lerögzítését célozza az 5610/1931. M. E. sz. rendelet 9. §-ának 2—4. bekezdése, mely szerint fizetés teljesítésekor hitelnyújtással üzletszerűen foglalkozó hitelező az adósnak írásbeli elszámolást köteles adni.

Minthogy az, ha valaki az adósnak írásbeli elszámolást nem ad, büntetendő cselekmény, a hitelező érdeke, hogy az adós az elszámolás kézhezvételét ismerje el, még akkor is ha nem a váltókötelezett, hanem megbízottja hozza a váltót.

Folyószámlánál kifejezetten kamatfizetés céljaira fizetés alig-ha történik, így külön elszámolás kiszolgáltatása nem szükséges annál kevésbbé, mert a folyószámla kivonatban a kamatot úgy is felszámítják.

Pt.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései. A Kúria P. V. 321/1935. sz. ítélete érvényesnek nyilvánította azt a megállapodást, amely a hitelezőre abból a célból ruhazza át egy ingatlan tulajdonjogát, hogy a hitelező annak eladása útján magát követelésére nézve kielégíthesse (*fiduciárius tulajdonjog*). Ismét egy további lépés a Treuhänder jogintézményének elismerése felé, amelyet a Kúria az adott esetben dologi jogi jogviszonyban akceptált fennállónak. (Előző gyakorlatot l. lapunk folyó évi folyamának 235. oldalán.) A Kúria szerint az ily jogviszony nem pactum antichreticum és az adós többi hitelezőjének perbenállása és megtámadó cselekménye nélkül nem vizsgálható az a kérdés sem, hogy a szóbanforgó megállapodás nem szolgál-e más hitelezők megkárosítására.

Tulajdonjog bontó feltétellel is szereshető. Ilyen bontó feltétel például az, hogy az ingatlan megvételéhez szükséges pénzzel megajándékozott személy kijelenti, hogy magtalan elhalálása esetében az ingatlan családjára száll vissza. Az így megszerzett ingatlan nem tartozik a megajándékozott hagyatékába. Végrendeleti alakszerűség ily megállapodáshoz nem szükséges. (P. I. 204/1935.)

*

A P. VII. 5546/1934. sz. ítélet *szabálytalannak* minősíti a *postatakarékpénztár közreműködésével foganatosított azt az árverést*, amidőn az árverési hirdetmény az elárverendő tárgyakat csak általánosságban jelölte meg, azokat nem részletezte és becsértéküket sem közölte; nem tartotta továbbá megfelelőnek

azt a hírlapi közzétételt sem, amely csak egyetlen lapban, az alsó sarokban a lap egyéb szövegénél kisebb nyomású szedésel és kis terjedelemben jelent meg. Az ítélet szerintem túlszigorú. A hivatalos lapban megjelenő árverési hirdetések is csak nagy általánosságban jelölik meg az elárverezendő tárgyakat; az egyes tárgyak becsértékét sem közli a hivatalos lap, az pedig, hogy az összes elárverezendő tárgyak becsértéke mennyit tesz ki, nem olyan körülmény, amely döntően hatna abban az irányban, megjelenik-e valamely venni szándékozó személy az árverésen, vagy sem. A 73880/1925. K. M. sz. rendelet ama rendelkezése, amely az árverési hirdetéseknek „a lapokban” való közzétételét írja elő, nem a legprecízebb ugyan, az árvereltető azonban mindenképen eleget tesz ennek a rendelkezésnek akkor, ha a hirdetést csak egy lapban téteti közzé. A rendelet szövegének ebből a határozatlanságából pedig nem lehet következtetést levonni az egy lapban megjelenő hirdetés alakja, betűi és elhelyezése tekintetében, amint azt az idézett ítélet teszi.

A Plk. V. 3520/1934. sz. végzés szerint a *központi fűtés és melegvízszolgáltatás* ellenértékére a bérbeadó *törvényes zálogjoga* nem terjed ki. A kérdés vitás lehet. Mind a két szolgáltatás a bérösszeggel oly szoros kapcsolatban van, hogy néha a megállapodás egy és ugyanazt az általánosítást szabja meg úgy a bérré, mint az említett két mellékszolgáltatásra. A 66. sz. JD. a garázsdíj biztosítására szolgáló törvényes zálogjog szabályozásánál jóval enyhébb mértéket alkalmazott.

Telekkönyvi jóhiszemre nem hivatkozhatik a jelzálogjogra *végrehajtási uton alzálogjogot szerző hitelező* akkor, amidőn a letiltott jelzálogjoggal biztosított követelés a letiltás időpontjában már nem állott fenn. (P. IV. 5564/1934.)

**

Nem forog fenn *lényeges tévedés*, midőn abban a megállapodásban, amellyel az adós tartozásának rendezése végett egyik telepet adta át hitelezőjének, a telepet, a beruházásokat a felek túlalacsonyan becsülték, mivel az ily ügylet kötésénél nem lényeges, hogy minden tétel ellenértéke pontosan megállapítsák, hanem az értékelés becslés és alkudozás alapján történik (P. IV. 90/1935.). Viszont *kizsákmányolás* címén esetleg megsemmisíthető az a megállapodás, amelynél az ingatlanvételi ügyletet felbontó felek az ingatlant mintegy holdankénti 417 pengővel vették számításba és az eladó utóbb ugyanezt az ingatlant holdanként 600 pengőért adta el (P. V. 825/1935.). Úgy érezzük, hogy a két ítélet a szigorúnak más-más fokát alkalmazza. Dogmatikus szempontból érdekes, hogy az érvénytelenség többrendbeli jogcíme adott esetben mennyire közel áll egymáshoz. Az előző ügyben is lehetett volna kizsákmányolásra, az utóbbiban pedig tévedésre és megtévesztésre hivatkozni.

*

Ha a *készfizető kezes* már fizetési késedelemben van, a hitelezőnek a *behajtás körül tanúsított hibája* a kezest kötelezettsége alól nem mentesíti (P. IV. 5544/1934.). A gyakorlat úgy látszik a behajtási késedelem kérdését egyre szigorúbban bírálja

el, amire nézve utalhatunk a lapunk folyó évi folyamának 300. oldalán közölt esetre is.

*

A vétel körében érdekes az a tendencia, amely a K. T. 349. §-ában említett hat havi határidő alkalmazását mindinkább megszorítja. Ha csak hosszabb üzemi próba és használat után lehet megállapítani, hogy az áru a kikötött minőségnek megfelel-e, úgy a hat havi határidő csak a próbahasználat és kísérlet befejezésétől számít (P. IV. 5524/1934.) A P. IV. 1771/1935. sz. ítélet szerint kábeleknél a *minőségi megvizsgálás* csak *huzamosabb használat vagy üzembentartás által* történhetik meg és az erre szükséges idő eltelte előtt a vétel tárgyának átvétele befejezettnek sem tekinthető. A határidő számításában való méltányosság-hoz hozzájárul a *kereskedelmi csalás* fogalmának kiterjesztő kezelése is. A Kúria az előző esetben kereskedelmi csalásnak minősítette, hogy az eladó gépgyár árjegyzékeiben valótlanul állítja, miszerint a szóbanforgó gépet sorozatosan gyártja. Az utóbbi esetben a Kúria szerint az eladó *más dolgot* szolgáltatott akkor, ha a szállított kábelek ólomköpenyén bemaródások voltak. Ez a gyakorlat, amelyhez hasonlólt lapunk előző évfolyamának 342. oldalán közöltünk, már a törvényrontó szokásjoghoz közeledik.

*

A megrendelő a *vállalkozási szerződést bármikor felmondhatja*, köteles azonban a díjat megfizetni annak betudásával, amit a vállalkozó a teljesítés félbemaradása következtében megtakarít és amit felszabadult munkaerejének értékesítésével egyébként szerez vagy nehézség nélkül szerezhethetne. (P. IV. 722/1935.)

*

A *fix fizetést élvező ügyvéd* jogviszonya egymagában még nem szolgálati jogviszony, mivel ez a fixum honoráriumátalány is lehet. Szolgálati jogviszony fennforgásához a jogügylet tartalmának oly *többlete* is szükséges, amely a megbízási szerződés határain túlmenő szolgálati jogviszony ismérveit is magában foglalja. A Kúria P. III. 5539/1934. sz. ítélete az adott esetben nem állapított meg szolgálati jogviszonyt, midőn az ügyvédnek nem voltak meghatározott hivatalos órái, távozása vagy szabadságigénybevételi akarata nem volt korlátozva, a tisztviselők státusába és az alkalmazottak fizetési jegyzékébe nem volt felvéve, illetményeit az általános költség számlán számolták el. Az a körülmény, hogy a felperes ügyvéd lehetőleg minden hétköznapon egy-két óráig az alperes rendelkezésére állott és bizonyos meghatározott teendőket végzett, nem terjedt túl az általán ellenében teljesíteni szokott ügyvédi munka keretein.

Az ügyvédi *meghatalmazási blankettába* felvett az a kikötés, hogy az ügyfél a felperes költségeit „legalább is” a budapesti ügyvédi kamara díjszabása szerint fogja kiegyenlíteni, határozatlan. Az ügyfélre a törvényben meghatározottnál lényegesen súlyosabb és blankettába foglalt kikötés a jogban járatlan ügyfélre csak akkor kötelező, ha az ügyfél az általa vállalt kötele-

zetség terjedelméről tüzetes felvilágosítást nyer. (P. VI. 1678/1935.).

*

Az az építőiparos, akit a *csendőrörs jogellenesen akadályozott meg munkájában* arra hivatkozva, hogy iparigazolványát más községben állították ki, kárának megtérítését követelheti. (P. VI. 685/1935.)

Az a *házfelügyelő*, aki *óvadékát* csak késedelmesen kapta vissza a háztulajdonostól, a késedelmi *kamatokat meghaladó kártérítést* követelhet akkor, ha óvadékhoz vagy lelépési díjhoz kötött új hasonló állás elnyerésére már ígérete volt és alkalmazása éppen azért hiúsult meg, mert óvadékot adni vagy lelépést fizetni volt munkaadója késedelme folytán nem tudott. (P. II. 917/1935.).

A P. I. 1068/1935. sz. ítélet az alperesi grófi uradalommal szemben a *méltányosságból fizetendő kártérítést* maximálja azaz az összeggel, amelyet felperes önkéntes biztosítás esetén az Országos Gazdasági Munkáspénztártól kapna.

A baleseti kártalanításból *levonandó* az az összeg, amelyet a károsult *az OTI-től kap*; ha az OTI a kártalanítás összegét még nem állapította meg, alperes csak általánosságban jogosítandó fel a levonásra, ellenesetben úgy a multa, mint a jövőre nézve meg kell állapítani a levonható összeget. Ha az OTI által fizetendő kártalanítás összege változik, úgy szükség esetén a Pp. 413. §-ának alkalmazásával változtatandó meg a szolgáltatás mennyisége. (P. I. 689/1935.).

*

Szöbéli végrendelet bizonyításához nem szükséges, hogy mind a négy végrendeleti tanu egybehangzóan tanusítsa a szóbeli végrendelet alkotását és a szóbeli végrendelet tartalmát. (P. I. 129/1935.)

A nem kölcsönös, hanem csak *egyoldalú* juttatást tartalmazó *örökösödési szerződés* nem csupán kitagadási ok fennforgása esetén támadható meg, hanem elegendő alapja a megtámadásnak oly cselekmény is, amely durva hálátlanságot foglal magában. (P. III. 281/1935.)

Dr. Vági József.

Érdemtelenség végleges nőtartásnál. A Polgári Jog ezidei májusi számában (1935. évf. 303. oldal) e címen ismertettem a Kúria egy határozatát, mely párhuzamba állítja az ideiglenes és végleges nőtartásra való érdemtelenséget, illetve a végleges nőtartási érdemtelenséget akkor látja fennforogni, ha a volt feleség a férjjel szemben olyan magatartást tanusít a házasság megszűnése után, amely a házassági bontóperben a feleségnek a vétkessé nyilvánítását vonhatta volna maga után. Megjegyeztem, hogy helyesebb a Kúria régebbi gyakorlata, mely a végleges nőtartási érdemtelenséget önálló intézménynek fogja fel, megállapítva, hogy a házasság felbontása után a házastelekek egymással szemben házastársi kötelezettségei nincsenek, de a férjet ter-